Eduskunnan talousvaliokunta

TaV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission asetusluonnoksesta (komission ehdotus asetuksen (EU) N:o 360/2012 muuttamisesta)

Viite: Lausuntopyyntö asiassa U10/2023 vp[1]

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle EU:n komission ehdotuksesta. Lausunnossa on pyydetty huomioimaan myös komission päivitettyyn asetusluonnokseen liittyvä U-jatkokirjelmä UJ 18/2023 vp. [2]

Komissio antoi 19.4.2023 ehdotuksen valtiontukien niin sanotun SGEI de minimis -asetuksen (360/2012) muuttamisesta 1.1.2024 lukien. Keskeiset muutokset koskevat asetuksen mukaisen tuen enimmäismäärän korotusta sekä kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustamista. Komission 4.8.2023 julkaisemassa toisessa asetusluonnoksessa SGEI de minimis –tuen enimmäismäärää on korotettu verrattuna aiempaan asetusluonnokseen. Lisäksi komissio ehdottaa tuen kumulaatioperusteen muuttamista sekä aiemmin ehdotetun siirtymäajan pidentämistä keskusrekisterin käyttöönottamiseksi.

SGEI de minimis- tuen enimmäismäärään ehdotettu korotus

Valtioneuvosto katsoo kirjelmässään, että SGEI de minimis -tuen enimmäisrajan nosto 650 000 euroon on lähtökohtaisesti perusteltua inflaatiokehityksen johdosta. Valtioneuvosto katsoo, että SGEI de minimis -tuen enimmäismäärän pitäminen suhteellisen alhaisena on perusteltua kilpailu- ja sisämarkkinapolitiikan näkökulmasta. SGEI de minimis -tuki voi kohdentua mihin tahansa yrityksen kustannuksiin ja voi pitää sisällään toimintatukea, minkä johdosta tukirajan nostaminen merkittävästi saattaisi kasvattaa kilpailun vääristymisen uhkaa.

Valtioneuvoston U-jatkokirjelmän mukaan SGEI de minimis –tuen yleisen yrityskohtaisen enimmäisrajan nosto 700 000 euroon nykyisestä 500 000 eurosta ja aiemmin ehdotetusta 650 000 eurosta on valtioneuvoston näkemyksen mukaan edelleen lähtökohtaisesti perusteltua inflaatiokehityksen johdosta. Tuen yrityskohtaisen kumulaatioperusteen ehdotettu muuttaminen kolmesta verovuodesta kolmeen vuoteen on valtioneuvoston mukaan kannatettavaa kumuloitumisen tarkastelun helpottamiseksi.

[1] Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta komission asetukseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen (SGEI de minimis -asetus).
[2] U-jatkokirjelmä ja sen liitteenä oleva työ- ja elinkeinoministeriön perusmuistio 28.8.2023.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ

KKV toteaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja (SGEI) koskevan sääntelyn tavoitteena on turvata SGEI –palveluiden tärkeä asema. Jäsenvaltioiden on voitava taata tietyt peruspalvelut ja saattaa ne kaikkien ulottuville myös tilanteissa, joissa markkinat eivät riitä tyydyttämään kysyntää. SGEI-palveluihin liittyvät julkiset tuet eivät lähtökohtaisesti vääristä kilpailua, mikäli ne täyttävät EU:n valtiontukisääntelyssä niille erikseen asetetut kriteerit. Erityisesti SGEI –palveluiden tuottamisesta maksettavat korvaukset eivät saa olla ylikompensoivia. [3]

SGEI de minimis- asetuksen soveltamisalaan kuuluvat tukitoimenpiteet eivät ole valtiontukien ennakkoilmoitusmenettelyn ja komission ennakkoarvioinnin piirissä. Näin ollen asetuksen mukaisen tuen enimmäismäärän korotus johtaa todennäköisesti ennakkoilmoitusmenettelyn piiriin kuulumattomien tukien euromäärän kasvuun. Tämä voi johtaa kilpailun vääristymisen riskien lisääntymiseen kansallisesti tai paikallisesti, vaikka asetuksen soveltamisalaan kuuluvilla tukitoimenpiteillä ei olisi merkittäviä vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

EU:n valtiontukivalvonta kuuluu komission toimivaltaan. Kilpailun vääristyessä julkisyhteisön tai sen määräysvaltaan kuuluvan yksikön taloudellisen toiminnan seurauksena KKV voi kuitenkin kilpailulain nojalla vaatia korjaustoimenpiteitä, jollaisena saattaisi tulla kysymykseen esimerkiksi SGEI–palvelusta maksettavan ylikompensaation korjaaminen. [4] KKV pitääkin tärkeänä, että oikeasuhtaiseen kompensaation kiinnitetään erityistä huomioita ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävien tukien euromäärän kasvaessa.

Ehdotus keskusrekisterin perustamisesta

Komissio ehdottaa kansallisen tai EU:n tason keskusrekisterin perustamista de minimis ja SGEI de minimis -tukien enimmäismäärän seurantaa varten. Valtiontukiviranomaiset velvoitettaisiin ilmoittamaan myöntämänsä SGEI de minimis - ja de minimis- tuet keskusrekisteriin. Tuen myöntämistä suunnitteleva viranomainen voisi siten varmistua yritykselle myönnetystä tukimäärästä.

Valtioneuvoston mukaan keskusrekisteri lisäisi viranomaisten oikeusvarmuutta, kun vastuu tukien sääntöjen mukaisuudesta ei enää olisi tukea saavan yrityksen ilmoituksen varassa. Valtioneuvosto toteaa, että kansallisen keskusrekisterin perustaminen voitaisiin toteuttaa laajentamalla olemassa olevaa yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmää (yritystukirekisteri) kaikkiin SGEI de minimis- ja de minimis -tukia myöntäviin toimijoihin.

Komissio esittää päivitetyssä asetusluonnoksessa aiemmin ehdotetun kuuden kuukauden siirtymäajan sijaan kahden vuoden siirtymäaikaa rekisterin käyttöönottamiseksi. Valtioneuvoston U-jatkokirjelmässä todetaan, että pidennetty siirtymäaika mahdollistaa riittävän ajan tarvittaville kansallisille täytäntöönpanotoimille.

[3] Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut 24.7.2003 antamassaan tuomiossa (asia C-280/00, Altmark Trans, 8–93 kohdat) ne kriteerit, joiden täyttyessä yritykselle maksettava korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta ei ole SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
[4] HE 40/2013 vp, s. 26.

KKV pitää myönteisenä komission ehdotusta keskusrekisterin perustamiseksi. KKV pitää tärkeänä, että SGEI de minimis- asetuksen piirissä olevien tukitoimenpiteiden kontrollia ja seurantaa voidaan yleisesti lisätä. Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, keskusrekisterin perustaminen yksinkertaistaisi ja tehostaisi de minimis ja SGEI de minimis -tukien läpinäkyvyyttä, seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia sekä tietoa tukien kohdentumisesta.

Peter Karlsson
johtava asiantuntija

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ